

Der er mange af love og regler, så

**Hvad skal du være opmærksom på, når du fylder 18 år ?
Hvad skal du selv gøre, og hvordan ?**

Udarbejdet af socialrådgiver Line Tang Andersen
Aalborg Universitetshospital
11.03.2019

Vigtige informationer

Når du fylder 18 år sker der ændringer, som du skal være opmærksom på.
Det drejer sig om :

- For det første bliver du myndig, hvilket vil sige, at du har selvbestemmelsesret, og dine forældre kan ikke få oplysninger om dig uden dit samtykke.
- De tilskud dine forældre har haft bortfalder. Det betyder, at du selv skal søge kommunen om diverse tilskud i forhold til din diabetes.

Hvad skal jeg søge kommunen om ?

- Du kan selv, op til et par uger før du bliver 18 år, kontakte Myndighedsafdelingen i din kommune med ansøgning om bevilling på nåle og testudstyr. Det vil sige hjælpemidler. Reglerne fremgår af Servicelovens § 112 .
Socialrådgiveren på Hospitalet hjælper dig gerne med at kontakte kommunen.
- Ca. 3 måneder før du fylder 18 år, kan du kontakte sagsbehandler i Specialcentret vedrørende afklaring af dine muligheder for at få hjælp til dækning af de udgifter, der følger af sukkersygen. Mulighederne for støtte fremgår af Servicelovens § 100 eller Aktivlovens § 82.
- Bestemmelserne i Servicelovens § 100 er primære. Det betyder, at der først og fremmest skal afklares efter dette lovområde, om dine udgifter er så store, at du kan være berettiget til at modtage støtte til dækning af de udgifter, der følger af sukkersygen.
- Hvis dine udgifter årligt ikke overstiger Kr. 6.670,00 i egenbetalinger (2019), er du ikke berettiget til støtte efter bestemmelserne i Servicelovens § 100.
- Alternativt kan der være mulighed for støtte efter bestemmelserne i Aktivlovens § 82. Ansøgning skal elektronisk indsendes til Ydelseskontoret i din kommune. Muligheden af støtte afhænger af dine økonomiske forhold, herunder indtægter, udgifter og formueforhold; kommunen foretager en økonomisk trangsvurdering.
- Socialrådgiveren på hospitalet vejleder dig, hvis du ønsker det. Du kan selv kontakte socialrådgiveren telefonisk for råd og vejledning og assistance. Det kan være en god ide, at I aftaler at mødes.

Bevilling af diabetesrelaterede hjælpemidler & eventuelle økonomiske tilskud ved flytning til anden kommune

- De bevillinger Myndighedsafdelingen i din kommune giver dig, på diabetesrelaterede hjælpemidler, har kun gyldighed så længe du bor i kommunen.
- Bevillingerne ophører per automatik og med det samme, når du flytter folkeregisteradresse til anden kommune.
- Hvis du flytter til en anden kommune er det op til dig selv at kontakte den nye kommune for ny ansøgning om diabetesrelaterede hjælpemidler (nåle og testudstyr).

Hvad skal jeg gøre for at komme i kontakt med socialrådgiveren på hospitalet ?

- Du er altid velkommen til at kontakte socialrådgiveren på hospitalet for råd og vejledning, ved tvivlsspørgsmål og ved behov for assistancer.
- Du ringer direkte til socialrådgiveren, der vil vejlede og guide dig. Du behøver ikke at bede læge eller sygeplejerske om at formidle kontakten.
- Hvis det bliver nødvendigt, at socialrådgiveren på dine vegne skal kontakte kommunen med konkrete oplysninger om dig, vil du blive bedt om at give samtykke dertil. Det sker typisk i forbindelse med ansøgning om diabetesrelaterede hjælpemidler, og da vil du blive bedt om et skriftligt samtykke, som socialrådgiveren hjælper dig med.

Hvordan forbereder jeg mig til samtale med socialrådgiver på hospitalet eller sagsbehandler i kommunen ?

- Det er altid en god ide, at du skriver dine spørgsmål ned.
- Lav god plads mellem de noterede spørgsmål, så du under samtalen kan notere de oplysninger og svar du får på hvert enkelt spørgsmål.
- Inden I går videre fra et spørgsmål til et andet, er det en rigtig god ide, at du overfor socialrådgiveren/sagsbehandler ridser op, hvad du har noteret, så du kan være sikker på, at du har forstået oplysningerne korrekt.
- Du kan eventuelt øve dig i at du derved får klarhed for : *Hvem gør Hvad, Hvornår, Hvorfor, Hvordan og på hvilket (rets)grundlag.* – en god øvelse for at træne systematik i samtalen og i de aftaler, der laves.

Hvordan kan jeg se, hvad sagsbehandler skriver i min journal ?

- Socialrådgiveren på hospitalet og sagsbehandler i kommunen har, jævnfør forvaltningsloven, ikke notatpligt for almindelig råd og vejledning. Ofte vil der alligevel blive foretaget små notater i forbindelse med, at du henvender dig.
- Oplysninger til kommunen i forbindelse med behandling af en ansøgning fra dig, vil der være notatpligt for. Det gælder også for kommunens behov for indhentelse af- og modtagelse af eventuelle supplerende oplysninger fra fx læge, hospitalets attestation for dit energibehov, oplysninger fra din bank – afhængigt af, hvad der har betydning for den givne ansøgning og det tilhørende retsgrundlag / lovområde.
- Du har ret til aktindsigt i din journal både på hospitalet, og for hver af de ansøgningsområder, hvor du har kontakt med kommunen. *Se videre under overskriften 'Aktindsigt'.*
- Anmodning om aktindsigt vil sige, at du beder om, at du må læse, hvad der er skrevet i den konkrete (ansøgnings)sag på journalark, men også at du har ret til at se de supplerende oplysninger (for eksempel lægeoplysninger), som kommunen indhenter i forbindelse med behandling af en ansøgning fra dig.
- *Anmodning om aktindsigt vil ofte kræve at du skriftligt anmoder derom overfor den instans eller afdeling, hvor den givne (sags)behandling henligger.*

Har sagsbehandler tavshedspligt ?

- Din sagsbehandler i kommunen har på lige fod med personalet på hospitalet tavshedspligt. Det betyder, at det du fortæller skal blive mellem jer.
- Videregivelse af oplysninger om dig og din 'sag' kan sagsbehandler kun gøre, hvis du giver tilladelse dertil. Det vil sige at du giver samtykke.
- Der kan forekomme situationer, hvor sagsbehandler i forbindelse med behandling af en ansøgning fra dig har brug for at indhente supplerende oplysninger – det kan for eksempel være lægelige oplysninger. Hvis du ikke ønsker at give samtykke, kan det medføre, at kommunen reelt ikke kan færdigbehandle din ansøgning.

Må jeg tage nogen med til samtalerne

- Det kan være en rigtig god ide at tage et familiemedlem eller en ven med til møderne, som bisidder.

- Bisidderens funktion kan være som et par ekstra ører for dig, de kan tage noter for dig fra mødet og hjælpe dig, så du får spurgt ind til de ting, du har sat dig for, at du gerne vil have belyst.

Hvor lang tid går der, før jeg får svar på en ansøgning til kommunen ?

- Fristen for kommunens sagsbehandling kan variere fra lovområde til lovområde, og også kommunerne imellem.
- På kommunens hjemmeside kan du se, hvor lang sagsbehandlingstid kommunalbestyrelsen har accepteret som værende den maximale sagsbehandlingstid.
- Din sagsbehandler vil også kunne fortælle dig om både sagsbehandlingstider, og hvilke rettigheder og pligter både du og kommunen har.
- Hvis kommunen ikke kan overholde sagsbehandlingstiden, skal de kontakte dig med oplysninger om, hvor langt de er nået, hvad mangler de, hvornår de forventer at kunne træffe afgørelse.

Hvad gør jeg, hvis jeg er uenig i det kommunen's afgørelse ?

- Hvis kommunen meddeler dig afslag, er det vigtigt at du får afgørelsen skriftligt.
- Det skriftlige afslag skal indeholde oplysning om, hvad du har søgt om, hvilke forhold, kommunen har lagt til grund/ vægtninger og begrundelser samt kopi af relevant retsgrundlag (lovtekst, kopi af bekendtgørelse, vejledninger) samt ikke mindst indeholde en klagevejledning.
- Hvis du ikke er enig i kommunens afgørelse eller deres begrundelser, kan du klage over afgørelsen. Du har en klagefrist på 4 uger, at regne fra den dag du har modtaget afslaget.
- Det vil være en god ide, at du klager skriftligt og, at du har en kopi af klagen selv, inden du sender den til kommunen.
- Kommunen har pligt til at genbehandle din sag, når de modtager din klage. Ligesom du, har også kommunen en frist på 4 uger til at genbehandle afslaget – tiden er at regne fra den dag, de modtager dig klage/første hverdag derefter.
- Fastholder kommunen den oprindelige afgørelse, skal kommunen indenfor deres genbehandlingsfrist videresende sagens samlede akter til Ankestyrelsen.
- Kommunen skal orientere dig, når de videresender sagens akter til Ankestyrelse.

Aktindsigt; hvem kan se i min journal

- Fra du er 15 år, har du selv ret til at se din journal.
- Hvis du er under 18 år har dine forældre som hovedregel ret til at se din journal.
- Du har ret til aktindsigt, og dermed at se, hvad der er skrevet om dig. Det sker typisk ved at bede om lov til at læse, eller at bede om at få kopi af egen journal.
- Hvis du er under 18 år, vil dine forældre (forældremyndigheds indehaveren), også have ret til aktindsigt, medmindre hensynet til dig vejer tungest. (Det kan fx være vedrørende oplysninger om prævention, abort eller behandling for visse seks sygdomme).
- Det er afdelingen, der tager stilling til, om dine forældre må få en kopi af din journal. Skønner afdelingen at dine forældre ikke kan få en kopi af din journal, kan dine forældre klage over afgørelsen til Patientombuddet. Svaret fra hospitalet foreligger indenfor 10 dage.
- Hvis du er fyldt 15 år og har NemID, kan du selv læse i din journal via www.sundhed.dk. Der kan gå op til 14 dage fra et notat er skrevet, før du kan læse det. Du vil altid kunne bede en sundhedsfaglig person om at læse notatet/journalen sammen med dig, da notaterne kan være svære at forstå.
- Din praktiserende læge bliver automatisk per brev orienteret om dine eventuelle indlæggelser og ambulante konsultationer. Hvis du ikke ønsker dette, skal du sige det til personalet i afdelingen.
- Såvel din praktiserende læge, speciallæger, læger ansat på hospitalet og andre sundhedspersoner kan via e-journalen se de oplysninger, der er nødvendige i forbindelse med din. Hvis du ikke ønsker, at de skal kunne det, skal du sige det til personalet i afdelingen.

Hvad noteres i min journal ?

- I din journal noteres blandt andet :
 - Dine diagnoser, det vil sige, hvad fejler du
 - Oplysninger om dit sygdomsforløb
 - Resultater af undersøgelser og behandlinger
 - Brev sendt til og fra hospitalet, de læger, du har været til behandling ved, offentlige myndigheder og eventuelt brev fra din familie

Hvilke informationer har jeg ret til at få ?

- Du har ret til at blive grundigt informeret om din sygdom og de behandlinger der planlægges. Informationerne skal være forståelige.

- Hvis der er informationer, du ikke forstår eller er usikker på, er det rigtig vigtigt, at du beder om at få det forklaret.
- Spørgsmål kommer ikke altid under en samtalen, men først bagefter. Det er derfor vigtigt at du ved samtalen er sikker på hvem (navn) du kan kontakte og på hvilken måde du kan komme i kontakt med personen (telefonnummer og e-mail).
- Du kan blandt andet få informationer om :
 - Hvad du fejler
 - Hvilke behandlinger der findes, og hvilken behandling hospitalets læge vil anbefale dig
 - Hvilke forventninger har lægen til behandlingen
 - Hvilke bivirkninger og komplikationer kan behandlingen medføre
 - Hvilke konsekvenser kan det have for dig, hvis du ikke ønsker behandling

Hvem kan give samtykke / tilladelse til behandling ?

- **Hvis du er under 15 år**, er det dine forældre, der kan give samtykke, men du har krav på at blive inddraget i beslutningerne, og at få information om hvad der skal ske.
- **Hvis du er 15 – 17 år**, er det dig, der kan give tilladelse til behandling; men indtil du fylder 18 år er du fortsat under dine forældres myndighed (ansvar). Det betyder, at dine forældre kan informeres og være dig behjælpelig med både at tage stilling samt at gå med dig til undersøgelser og behandlinger.
- **Hvis du er over 18 år**, er du både myndig og har selvbestemmelsesret. Det betyder, at du selv kan give tilladelse til behandling. Selv om du er fyldt 18 år kan det være en rigtig god ide fra tid til anden fortsat at drøfte beslutningerne med anden person – det kunne for eksempel være en af / begge dine forældre.

Tavshedspligt

- **Hvis du er under 18 år**, har du ret til privatliv, selv om du ikke er myndig. Fordi du er under forældres forsørgelses forpligtigelse, har læger og sygeplejersker og andet sundhedsfagligt personale ikke tavshedspligt i forhold til dine forældre, men de har tavshedspligt overfor alle andre.
- Det er altid muligt at aftale med læge og sygeplejerske, at visse informationer kan vedblive med at være fortrolige jer imellem (specielt emner som prævention, seksualitet mv).
- **Hvis du er over 18 år**, er du myndig og har dermed en selvbestemmelsesret i forhold til, hvordan du vil leve dit liv.

- Det betyder, at læger, sygeplejersker og anden sundhedsfagligt personale kun må videregive oplysninger af særlig personfølsom karakter til andre, hvis du har givet samtykke dertil.
- Et samtykke skal altid være med præcis angivelse af hvad der må videregives, til hvem, hvordan og med hvilket formål i forhold til din sygdom og behandling med videre.
- Efter indlæggelse/behandling, tilgår der automatisk din praktiserende læge et brev om behandlingen. Hvis du ikke ønsker, at egen læge orienteres, skal du orientere personalet i afdelingen.
- Speciallæger, læger på hospitalet, egen læge og andet sundhedsfagligt personale kan via e-journalen indhente de fornødne oplysninger om dig, som de skal bruge for udførelse af deres virke med- og omkring dig. Hvis du ikke ønsker dette, skal du orientere personalet i afdelingen.
